

John Jay Hughes

ABSOLUTELY NULL AND UTTERLY VOID

**The Papal Condemnation of
Anglican Orders, 1896**
Corpus Books, Washington —
Cleveland, 1968 str. 348.

Сам наслов књиге каже да је у питању нешто „Апсолутно ништавно и сасвим неваљано”. Ове речи узете су из папске буле *Apostolicae sigae* из 1896, којом папа Лав XIII није признао ваљаност англиканских рукоположења. Њене кључне речи гласе: „Ми одлучујемо и објављујемо да су рукоположења која се савршавају према англиканском обреду била и јесу потпуно ништвана и сасвим неваљана”. Од 13. септембра 1896, када је била објављена, па до данас написане су стотине студија догматске и историјске природе које третирају ово питање.

Књига жели да прикаже рад Комисије која је имала да предложи решење за папску булу. По први пут књига даје сва расположива обавештења о маневрима који су претходили негирању рукоположења у Англиканској цркви овом булом. Истражна комисија углавном је била састављена од енглеских римокатолика који су били убеђени у неваљаност англиканске хиротоније, а такође и у потребу да

сами спреме и формално одбацивање. Англиканци су били искључени из Комисије и њихову ствар су бранила два континентална римокатоличка теолога, који нису добро познавали детаље из историје енглеске Реформације. Током целог процеса римокатолички енглески теолози наилазили су на подршку Куррије, посебно у личности Мери дел Вал, папиног блиског пријатеља и саветника, који је и сачинио преднацрт буле о непризнавању рукоположења Енглеске цркве. Износећи необјављени материјал, писац књиге Џон Џеј Хаџис, даје узбудљив извештај о закулисној активности која је окружавала истраживања и доношење негативне одлуке.

Писац је рукоположен у Епископалној цркви (САД) 1954, па је шест година по том прешао у Римокатоличку цркву и у Немачкој предавао богословље од 1962. до 1965. год., када га је римокатолички бискуп Минстера подстакао да ради дисертацију на Универзитету у Минстеру.

Године 1968. била је сензација када је о. Хаџис био примљен у римокатоличку јерархију Бискупије Минстер путем „условног рукоположења“, и није од њега захтевано да се одрекне ваљаности рукоположења које је био примио у Англиканској цркви. Верује се да је ово био први случај од Реформације наовамо. Раније је сваки бивши англикански свештеник морао бити рукоположен пре него што је био примљен у римокатоличку јерархију.

Када је пре сто година (1873) каноник Есткорт писао своју студију о англиканским рукоположењима, он је овако отпочео: „Питање англиканске хиротоније је такво да се о њему не може много рећи што није речено раније“. И са једне и са друге стране у овој распри, доиста важној, поготово у нашој екуменској ситуацији, написано је толико много да би сваки други покушај могао изгледати једино као понављање. У то нас уверава библиографија, наведена на крају књиге, која обухвата све што је објављено по овом питању за последњих сто година, не само у виду посебних монографија и студија него и чланака у часописима!

Па и у самој Православној Цркви не постоји једнодушно схватање о англиканској хиротонији, те док неке помесне цркве ову признају (Александријска, Цариградска, Кипарска, Румунска и још неке), друге, као Српска црква, још се нису дефинитивно о овоме изјасниле. Но и само признање англиканских рукоположења од стране наведених православних цркава јесте условно, тј. хиротонија ће бити призната када се са Англиканском црквеном заједницом успостави јуноћа вере, општење у

тајнама и друго. Гледиште православног теолога јесте да су рукоположења учињена у Англиканској цркви ваљана уколико између двеју цркава постоји и настане јединство у вери. Вера је онај одлучујући моменат од кога зависи свака веза, јер шта вреди ако се рукоположења у другој верској заједници и признају ако с њом немамо пуно догматско јединство — разлике ће бити и те како несавладиве. Постоји и друго гледиште да рукоположење може бити признато као пуноважно једино онда ако је сачувано непрекинуто апостолско прејемство, што ће рећи, ако је висока јерархија, значи епископи, једне цркве рукоположена од стране канонске јерархије која своју генеалогију води од светих Апостола. Једна црквена заједница може показати непрекинуту апостолску сукцесију, па ипак то неће бити довољно да она буде у канонској зајединици са Православном Црквом преко својих епископа. Зато се међу православним теолозима сматра да сама апостолска сукцесија значи сукцесију, прејемство у вери, тј. да је та јерархија сачувала међу својим вернима верско учење и организацију предану јој од најстаријих времена до данас. — Код нас је по питању англиканских рукоположења значајну студију написао др Душан Глумац, професор Богословског факултета у Београду, под насловом: **Однос Православне Цркве према Англиканској и њезиној хиротонији** (Зборник Богословског факултета, II, 1951, стр. 430 — 491).

У уводу писца о. Хаџис истиче да постоје „објективни разлози који оправдавају овде предузето истраживање. Непризнавање англиканских рукоположења у

були *Apostolicae curiae*, и штавише, багатела коју су многи римокатолички апологети створили од овог непризнања током потоњих деценија у поплави полемичке литературе, неизбежно увредљиве за најприснија англиканска осећања и најдрагоценије верске доживљаје створили су осећај неправде и огорчења који коче развој оног отвореног дијалога љубави о догматским разликама". Даље писац објашњава зашто англиканци нису оштро одговорили на ову булу и њоме створену климу — „примерна резервисаност и учтивост англиканаца у екуменским односима", да је енглески кардинал Хинан приметио 1963: „У целом свету не постоји група људи учтивија од свештенства Енглеске цркве". Међутим, и са англиканске стране писано је много да би се ствар одбранила у основи „јер у темељу сваке цркве лежи њена јерархијска валидност. Године 1897. архиепископ Кентерберија и Јорка, у своме ученом и достојанственом Одговору на *Apostolicae curiae*, рекао је да була „циља да уздрма сав наш положај у Цркви". У уводу се даље каже да је почивши бискуп чичестерски Ц. Бел називао одлуку из 1896. „једним од најоштријих и најјавнијих контраудара који је Римска црква икад учинила једној мирољубивој хришћанској заједници". Недавно је англикански архиепископ Велса, др Едвин Морис, изјавио да доклегод непризнање рукополгожења „остане непромењено и ауторитативно... представљаће несавладиву баријеру између англиканаца и Рима". Доиста, у савременој екуменској клими, обе стране мораће да се

суоче са проблемом става Римокатоличке цркве према англиканској јерархији и светим тајнама црква Реформације, дакле, с питањима која превазилазе оквире римокатоличко-англиканских односа. Свакако, неки измењени став Рима према Кентерберију у питању валидности англиканске јерархије и иначе, не може обавезивати нас православне јер Енглеска црква, иако „излежена из јајета римокатолицизма" (како Хомјаков каже за све протестантске цркве Реформације), није ћерка Римокатоличке цркве тако да би регулисање њихових међусобних односа и ставова било сматрано за упола решеним и за православне.

„Ова књига не чини покушај да реши централно питање валидности, пише аутор. Она своје интересовање скоро искључиво ограничава на историјска питања". Поред питања у вези са папском булом, које се третира на широко, писац истражује почетке англиканске јерахије у 16. веку. Два споредна поглавља укратко расправљају питање става према англиканској хиротонији за време ресторације под краљицом Маријом (1553—58), која је била римокатоликиња, и два случаја која су у були наведена као преседани. За ова поглавља сам писац каже да нису плод „оригиналног историјског истраживања. Али су покушај да сумирају и процене резултате постојећих студија и имају за циљ да пруже подстицај за даље проучавање других научника".

Књига је писана лаким стилем, на местима романсирано. За свакога црквеног историчара може бити од велике користи.

Радомир Б. Ракић